

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Njøsvegen 2
6863 LEIKANGER

Deres ref.: 2015/4485
Vår ref.: 16/2192-2
Saksbehandler: Ann-Kristin Wassvik
Dato: 25.02.2016

Praktisering av fribeløp for beboere som legges på dobbeltrom mot sin vilje - Lovfortolkning - Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 3 andre ledd

Helsedirektoratet viser til Fylkesmannens brev av 4.1.2016 til Helse- og omsorgsdepartementet, med spørsmål om forståelsen av regelen om økt fribeløp ved ufrivillig plassering på dobbeltrom på sykehjem, jf. forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 3 andre ledd siste punktum. Henvendelsen er ved departementets brev av 18.1.2016 oversendt til Helsedirektoratet for besvarelse.

Konkret gjelder spørsmålet hva som ligger i begrepet dobbeltrom i nevnte forskriftsbestemmelse. Som eksempel er nevnt en beboer som ufrivillig er plassert på et dobbeltrom, der den andre sengen blir brukt til avlastningsopphold. Den andre sengen er derfor ikke i bruk hele året, men sengen og annet utstyr står alltid klart på rommet. Spørsmålet er om kommunen ved beregning av egenandelen kan legge til grunn at rommet er et enkeltrom de dagene den andre sengen ikke er i bruk.

Helsedirektoratets vurdering

Som det fremgår av Fylkesmannens brev, er begrepet dobbeltrom ikke nærmere definert eller beskrevet i forskriften, eller i merknadene til forskriften som fremgår av departementets brev av 1.7.2014 til landets kommuner og fylkesmenn. Etter dette må retningslinjene for hva som skal anses som dobbeltrom og enkeltrom først og fremst bygge på formålsbetraktninger og reelle hensyn.

Av forarbeidene¹ til forskriftsbestemmelsen fremgår at denne er knyttet opp i til en sentral målsetting i *St.meld. 50 (1996-97) Handlingsplan for eldreomsorgen* om at alle med langvarig opphold i institusjon skal få bo på enerom hvis de ønsker det. I forståelsen av hva som er et dobbeltrom, er det da etter Helsedirektoratets vurdering naturlig å ta utgangspunkt i hva som skal til for at et rom skal kunne anses for å være et *enkeltrom*.

---

¹ Helse- og omsorgsdepartementets høringsbrev av 17.2.2014

<https://www.regjeringen.no/contentassets/425fcee4cc414d45b1d375086b684a38/hoeringsbrevegenandelforkommualejetjenester.pdf>

Helsedirektoratet

Avdeling omsorgstjenester

Ann-Kristin Wassvik, tlf.: 24163066

Postboks 7000 St. Olavs plass, 0130 Oslo • Besøksadresse: Universitetsgata 2, Oslo • Tlf.: 810 20 050

Faks: 24 16 30 01 • Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Slik Helsedirektoratet ser det, vil hovedpoenget med å bo på enkeltrom være at beboeren kan ta rommet i bruk som sitt eget, herunder utstyre rommet slik han eller hun ønsker, ha uforstyrret privatliv og kunne ta imot besøk av familie og andre uten å ta hensyn til at det bor en annen på rommet. Beboeren må videre kunne legge dette til grunn som en varig og forutsigbar situasjon, og kunne planlegge ut fra dette. Hvis bosituasjonen er slik at disse mulighetene er vesentlig innskrenket på grunn av at andre også skal bo på eller benytte rommet i kortere eller lengre perioder, vil kravene for å kunne anses som et enkeltrom ikke være oppfylt.

En bosituasjon som beskrevet i Fylkesmannens brev, der beboeren må dele rommet med ulike andre beboeren i forbindelse med avlastningsopphold, vil i vesentlig grad begrense den faste beboerens mulighet for å ta rommet i bruk som sitt eget slik som redegjort for over. Det kan da ikke anses for å tilfredsstille kravene til et enkeltrom. Rommet må dermed anses som et dobbeltrom i forskriftens forstand, og beboeren vil ha krav på fullt fribeløp som beskrevet i forskriftens § 3-2 andre ledd siste punktum. Det gjelder også i de periodene seng nr. 2 står tom.

For fullstendighetens skyld nevnes at direktoratet tidligere har fått spørsmål om en bosituasjon der to pasienter bodde slik at de måtte gå gjennom hverandres rom for å komme til hhv. sitt eget rom og på toalettet. Disse to beboerne måtte dermed stadig forstyrre den andre beboeren på dennes rom, og selv stadig bli forstyrret på eget rom. Ut fra hensynene som er beskrevet ovenfor, og da særlig hensynet til uforstyrret privatliv, kom direktoratet til at heller ikke denne bosituasjonen kunne anses for å fylle kravene til å være enkeltrom i relasjon til den aktuelle forskriftsbestemmelsen.

Ta kontakt dersom noe er uklart i forbindelse med dette.

Vennlig hilsen

Helga Katharina Haug e.f.
stedfortredende avdelingsdirektør

Ann-Kristin Wassvik
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:
Helse- og omsorgsdepartementet